

Wereldvoedseldag 16 oktober 2007

De land- en tuinbouw mag zich verheugen in meer maatschappelijke en politieke aandacht. LTO Nederland stelt die aandacht op prijs, want de agrarische sector ziet zich geplaatst voor nieuwe uitdagingen. Al een aantal jaren blijft de groei van de wereldwijde voedselproductie achter bij de vraag. De FAO, de wereldvoedselorganisatie, luidt voor de lange termijn de noodklok.

Een snel groeiende wereldbevolking en stijgende welvaart in delen van Azië en Afrika vragen om een verdubbeling van de wereldvoedsel productie in 20 jaar tijds, willen we voorkomen dat de honger in de wereld toeneemt.

En nu al lijdt 40% van de wereldbevolking regelmatig honger. Tegelijkertijd staat de agrarische sector voor een nieuwe uitdaging nl. dreigende tekorten aan fossiele brandstoffen op te vangen door de productie van biobrandstoffen.

Een derde uitdaging waar de sector voor staat is een bijdrage te leveren aan een rem *op* de klimaatsverandering. Land- en tuinbouwgewassen halen heel veel CO² uit de lucht en de CO² balans van biobrandstoffen lijkt veel gunstiger dan die van fossiele brandstoffen.

De vraag die ons vandaag in feite wordt voorgelegd is of de productie van biobrandstoffen maatschappelijk en ethisch verantwoord is gezien de stijgende vraag naar voedsel.

Die vraag alleen al toont de maatschappelijke relevantie aan van de agrarische sector zowel nationaal als internationaal. Die vraag toont ook aan dat hoe dan ook een verdere teruggang van het landbouwproductie areaal in Nederland en de EU maatschappelijk als zeer ongewenst wordt gezien.

Die vraag laat ook zien dat een politiek gericht op enkel vrijhandel van voedsel en het omzetten van goede landbouwgrond in bijvoorbeeld natuur achterhaald is. Immers, zeker in Nederland is tot op vandaag de dominante visie dat de markt voor voedsel volledig geliberaliseerd dient te worden en het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid zo moet worden hervormd, dat elke relatie tussen beleid en productie wordt beëindigd.

Meer en meer dringt zich een vergelijking op met de ontwikkelingen op de energiemarkt. Algemeen wordt het ontwikkelen van een strategie voor energie als uiterst noodzakelijk omschreven. Bovendien valt het op dat de winning van fossiele brandstoffen vrijwel volledig wordt beheerst door een beperkt aantal landen en hun regeringen.

Indien men zich realiseert dat voedsel nog een extra dimensie heeft, namelijk geen mens kan een dag zonder eten, dan is het tijd voor herijking van het maatschappelijk denken over de land- en tuinbouwsector.

De vraag of het verantwoord is land- en tuinbouwgewassen aan te wenden voor biobrandstoffen is een voortreffelijk breekijzer voor een grondige verandering van het huidige denken over de land- en tuinbouw.

Want wie de vraag stelt is in feite al tot de conclusie gekomen dat een beperking van het voedselaanbod maatschappelijk en politiek niet aanvaardbaar is.

Overigens is voor de beantwoording van die vraag essentieel dat we ons realiseren dat de huidige sterke globalisering leidt tot steeds minder overheidsinvloed op het economische proces. De markt- en prijsvorming zijn dominant voor ondernemerskeuzes.

Maar de overheid en maatschappelijke organisaties kunnen wel bijdragen aan het ruimte geven voor gewenste maatschappelijke ontwikkelingen. Dat in het besef dat economisch rendement en optimisme de beste stimulans is voor het hanteren van ethische principes, gericht op duurzaamheid en maatschappelijke thema's.

De beantwoording van die vraag raakt het denken over:

1. de ruimtelijke ordening
2. de handelspolitiek
3. de energiewetgeving
4. de landbouwpolitiek

1. Ruimtelijke ordening

Bij ongewijzigd beleid zullen de komende jaren nog grote oppervlaktes goede landbouwgrond worden omgezet in natuur en bebouwing. Nu duidelijk is dat de voedsel- en energievoorziening in de wereld op termijn gevaar loopt, is een politieke en maatschappelijke herziening van het huidige ruimtelijk beleid essentieel. Ontpoldering in Zeeuws Vlaanderen en Goeree Overflakkee en het omzetten van een aanzienlijk deel van Zuidelijk Flevoland in natuur is onverantwoord, evenals een weinig flexibele invulling van Natura 2000. Een slimme en flexibele opstelling van beheersplannen komt zowel de natuur als de land- en tuinbouw ten goede.

2. Handelspolitiek

De inzet van de Nederlandse regering bij de wereldhandelsbesprekingen is volledig gericht op liberalisering en openen van de grenzen.

Dat daarmee ook het relatief hoge niveau van dierenwelzijn en milieu in Europa ernstig wordt bedreigd is bedenkelijk. Kritische geluiden uit de Nederlandse handelsdelegatie in Genève over

het beëindigen van het braakleggen van landbouwgrond in de EU – “we importeren gewoon wat meer”- zijn volstrekt onbegrijpelijk.

De Europese Unie is nu al met afstand de grootste importeur van agrarische producten uit de Derde Wereld.

Een grondige herziening van de Nederlandse inzet in Genève is politiek en maatschappelijk onontkoombaar. Initiatieven op dat terrein van de ministeries van LNV en Buitenlandse Zaken juicht LTO Nederland van harte toe. De inzet dient te zijn om te werken aan een handelspolitiek die bijdraagt aan voldoende en veilig voedsel en een efficiënte inzet van het nog beschikbare landbouwareaal voor andere toepassingen van land- en tuinbouw gewassen bijvoorbeeld, voor energie en vervanging van chemische producten.

3. Energiepolitiek

Naast de inzet van land- en tuinbouwgewassen voor energieproductie heeft de land- en tuinbouw voor een ambitieus energiebeleid veel meer te bieden. Windenergie, biovergisting van mest en restproducten, benutten van aardwarmte en stallen die door mestvergisting en het plaatsen van zonnepanelen, energie gaan leveren.

LTO Nederland werkt met het Ministerie van LNV aan een concreet actieplan. Wel is nu al duidelijk dat de Nederlandse regering daarvoor wel een omslag dient te maken voor wat betreft de fiscale- en investeringspolitiek. Stimuleren in plaats van extra belastingen. Ook dient het vergunningenbeleid te worden hervormd zodat ze niet langer een belemmering is voor bedrijven die restproductie omzetten in bio energie.

4. Landbouwpolitiek

Om de nieuwe uitdagingen voor de agrarische sector, namelijk een verdubbeling van de wereldvoedselproductie in 20 jaar,

energievoorziening en klimaatbeheersing aan te gaan, is een zeer efficiënte en rendabele land- en tuinbouw onmisbaar. Voeg daarbij het steeds nijpender watertekort wereldwijd, het nog steeds doorgaande kappen van regenwouden, dan staat Europa met zijn gematigd klimaat en voldoende neerslag voor een geweldige uitdaging.

Behoud van de productiecapaciteit op goede landbouwgronden, innovatie, scholing en een eerlijk concurrentiebeleid zijn onmisbare elementen voor de toekomstige landbouwpolitiek.

Om die reden heeft LTO Nederland nu reeds haar visie gepresenteerd voor een gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de EU na 2013.

Die visie heeft als hoofdelementen het beëindigen van alle productiebeperkende maatregelen (quotering), ondersteuning van innovatie, het belonen van zogenaamde blauwe en groene diensten en een adequate regeling voor het behoud van de land- en tuinbouw in gebieden met een natuurlijke handicap en behoud van het landschap. Bovendien zou Nederland veel kunnen leren van de besteding van Europees Plattelandsgeld in België en Oostenrijk. De inzet daar is een slimme combinatie van structuurverbetering en landschapsbescherming in plaats van een enkelvoudige focus op natuurontwikkeling.

Slot

Of de aanwending van land- en tuinbouw gewassen voor biobrandstoffen ethisch en maatschappelijk verantwoord is, hangt af van een groot aantal andere zaken.

De vraag is alleen effectief te beantwoorden als ook het ruimtelijk beleid, handelspolitiek, energie- en landbouwpolitiek integraal worden betrokken in de beantwoording.

Als dat gebeurt dan is er plaats voor voedsel- en energieproductie op het boerenwerf en zal de land- en tuinbouw

binnen 10 jaar niet alleen de beheerder van een mooi platteland zijn en blijven, maar ook de drager voor een effectief klimaatbeleid zijn evenals hofleverancier voor voedsel en energie.